

Nro 19.

A' FELS. R. TSASZARNAK ES A. KIRALYNAK
KEGYELMES ENGEDELMEBÖL.

Költ Bétsben Septembernek 2-dik napján 1794.
éjzénádben.

Hadi Történetek.

Schweezingenből, a' Rajna mellett táborozó Cs.
K. armádiának fő kvartélyából, azú úja Al-
bert Saxóniai K. hertzeg Aug. 20-ik napjár, hogy
az előtt harmad nappal fel akarta az ellenség Wet-
tenheimot, és Eisenberget prédálni; és hogy ezen
gonosz fel tétéből 24 lovassal, és 200 granaté-
rossal indúlt ki táborából, 's ment a' Wattenhei-
mi tetőkre. Értésére esvén e' dolog Blücher Prusz-
szus Generál'nak, éjjel ki ment elejébe, 's félre
vonván magát, leselkedett utánnok. Észre vevén
a' Frantziák a' sáfrán illatot, nem bátorkodtak
a' fent nevezett helységébe bé menni, hanem

vissza tértek a' *Wattenheimi* tetőkről. — Ekkor *Blücher* Generál utánnok eredvén, 's a' Fr. granatérosokat bé érvén, egynehány embert le vágott közzülök, kettőt pedig el fogott, magának egyéb vesztesége nem lévén, hanem hogy *Kleist* huszár regimentbeli hadnagynak lova a' rajta ülő-alatt keresztül lövetett.

Ő Királyi hertzezsége jelenti azt is, hogy minekutánna az általa ki rendeltetett 4 batalion *Blankenstein* lovas Generálhoz érkezett volna, a' nékie adattatott parantsolat szerént, avantgardáját, avagy előjáró seregének egy részét *Wittlichbe*, más részét pedig *Montroyálba* küldötte előre, 's maga is egész corpusával égyütt *Wittlich* és *Isbach* környékére telepedett le. Innen tehát, rövid idő alatt új híreket fogunk hallani.

A' *Maas* vize mellett táborozó Cs. K. hadi seregeknek fő kvártélyából *Furonból*, következő jelentések érkeztek a' Fels. udvari hadi Kancelláriához. B. *Lilien* Cs. K. Feldmarsal Lájnánának tudtára adattatván, hogy *Stree* és *Villeers le Temple* nevű helységek közt telepedtenek volna le néhány Fr. seregek, Aug. 16 ik napján jókor reggel ki küldötte azoknak meg vizsgálására Gróf *Picony* Wurmser huszár regimentéből való kapitányt tulajdon escadronnyával, a' ki *Villeers le Temple*hez nem messze 25 lovas, és 29 gyalog portázó Frantziákra bukkanván, fel tette magában, hogy vagy mind elevenen el fogja őket, vagy öszve aprittyá. — Mihelyt észre vették a' Frantziák a' *Wurmser* huszárjait, a' kiket különben is tsintalan mérsáros legényeknek beveznek, mingyárt vissza fordúltak a' lovasok. Utánnok eredvén kettőn kívül mind el fogták a' gyalogokat. Ezek mindnyájan azt bizonyították, hogy a' *Stree* és *Villeers le temple* közt fekvő Fr. tábot 8000 emberből áll, és *Sorinnestől* *Streig* nyomult előre.

Bender Feldmarsal azt írja *Luxenburgból*, hogy *August. 15-dikén*, hajnalban két óraker 90

dragonyost, 1 tiszte, és 50 gyalogot küldött a' *Alondorfi* tanyán örrön állott *Frantziák* ellen, kik közül 200 embert le vágtak, 2 embert, 1 dobot, 19 lovat el fogtak, két ágyúnak pedig, nem lévén el vitelekben módok, sütő lyúkait bé szegeztek. — *Részünkről*, 2 ember esett el, 2 kapott sebet, 1 tévelyedett *Klebeck* regből, 2 ember, 3 ló hullott el, két ember, 6 ló kapott sebet, 1 ember 's 1 ló tévelyedett el a' *Jósef* fő hertzeg dragonyos regementéből. — Az ezen sereget comandirozó *Frosart* kapitány nagyon ditsirte *Schmidt* fő hadnagyot *Klébeck* regementétől, a' ki is 50 önként válakozott gyalog katonát comandirozott; nem külömben *Schuster* all-hadnagyot, *Desaniz* fő hadnagyot, és *Petsch* all-hadnagyot *Jósef* fő hertzeg dragonyos regementéből, egy szóval, minden jelen volt tiszteket, és köz embereket.

Sebottendorf Generál Májor *Luxenburghól* tett jelentésének rövid summája ebből áll, hogy *Aug.* 17 dik napján egy gyalogságból és lovasságból álló *Fr. colonne* a' zöld erdő felé, egy másik *coloone* a' *Grewenmacheri* Ország úttján külső tábori vigyázóiak ellen, egy harmadik *colonne* pedig *Sandweiler* ellen menni igyekeztek. Mihelyt észre vette *Gr. la Motte*, *Jósef* hertzeg dragonyos regementéből való *Obristlájúnánt* e' dolgot, mingyárt azon igyekezett, miként előzhesse meg őket, 's miként tegye héjjáavalóvá szándékjokat. E' végre 2 hat fontos ágyúval egy batallion gyalogságot, 's három tüzg dragonyosokat küldött a' *Sandweileri* tetőkre, önnön maga pedig *Huf* regementéből egy batalionnal, *Mitrovsky* regementéből két osztállyal, 4 hat fontos ágyúval, *Jósef* fő hertzeg dragonyos regementéből két tüzgálgal, és *Leopold* fő hertzeg huszár regementével meg támadta és vissza üzte a' két első colonnét, mellyek, midőn *Semmingen* mellett az erdőségbe akarták volna magokat vonni, soraik közzé vágott a' *Cs. K. cavalléria*, 's mingyárt a' földre terített közzülők 60 embert. — A' többi *Anwei-*

ler alatt akart öfzve gyűlleni, de nem lehetett, mivel Gróf *la Motte* Obristlájtnánt, egynéhány ágyúkat küldvén a' tetökre, kártáttsal lövöldöz- tetett közikbe, mellyet ki nem állhatván az ellen- ség, egészlen vissza húzta magát. Leg alább 300 ember el veszett közzülök ezen nyafakodó tsatá- ban. — A' *Sandweiler* felé indúlt Fr. colonné is vissza üzetett jól intézett ártillériánk, és vitéz ca- vallériánk által, 's e' közzül is mintegy 50—60 holt és sebhe esett ember maradt a' tsata piatzon. Seregeinknek vesztesége ezen jelentésben meg nem határozottatott. — Mind a' lovasság, mind a' gya- logság vitézi módon viselték magokat.

A' *Jaar* és *Maas* vizei közt fekvő *Wonki* és *Houtaini* tetökön lévő Fr. külső örállók egyné- hány napok alatt jó formán meg szaporítatván, nyúghatatlanokdatni kezdették *Kray* Generáloak *Hermale* mellett állott könnyű lovasait. Ahoz- képest hogy mind seregeinek, mind magának nyú- godalmat szerezhessen a' nevezett Generál, a' fő kormányozónak engedelméből és jóvá hagyásá- ból. *Aug.* 10 dik napján meg támadta azokat. — Fel tételének jobb móddal való el érésére, két osztály lovassággal, két lovas ágyúval, és 2 hau- bitzával öregbitette seregeit, egyfzersmind meg parantsolta Gr. *Kollowrát*, és B. *Kienmeyer* Ge- neráloknak, hogy 2 osztály lovassággal mennye- nek által a' *Maas* vizén, 's fordítsák magokra az ellenségnek szemeit, és gondját.

Illyetén bölts rendelései után, két colonnéval indúlt maga a' nevezett Generál, a' *Wonki* és *Houtaini* tetökön 5 apróbb táborba feküdt ellen- ség ellen. Az első colonnéval *Déway* Generál in- dúlt ki, és nagy serénységgel rajtok ütven a' *Wonki* tetökön tanyázott Frantziákra, egyszeri- ben meg zavarta, meg ritkitotta, meg futamtat- ta, egész *Houtainig* üzte őket, és mingyárt el fog- lalta a' *Mülkeni* és *Tonger* tetöket. A' másik colonné, maga *Kray* Generál vezette a' *Houtai- ni* tetökön tanyázott Frantziák ellen, ezeket is le- hajtotta onnan, és azon igyekezett, hogy az ál-

tala ki küldetett lovas tsuportoknak tsendés által menetelt szerezhesen a' vízen, 's öfzve kapsolhassa magát velek. — A' Izélllyel futott, és *Etsdennel* által ellenbe lévő tserjékbe bújt Fr. gyalogság közzül, 10 embert fogtak el az ellenek küldetett vadász katonák.

Az ellenségnek illyetén módon lett el üzetteése után, mintegy két, vagy három óráig maradt *Kray* General az alatta való seregekkel a' fent nevezett tetőkön, az ellenség további mozdulásainak ki tanúiasára. Azonban mind a' *Lüttichi* ország úttyán, mind *Inprelle* felől számos, u. m. mintegy 8 ezer főből állott lovasság és gyalogság ment a' Frantziáknak segítségekre, 's ismét előre akartak nyomúlni. *Dévay* Generál ellen is 4000 gyalogok és lovasok mentek *Tongerből*, e' mellett az egész külső örrön állott Fr. cordon fel lár máztatván, és igen sok nép és ártilléria mentén az előbbieknak segítségekre, vissza indúlt *Kray* Generál, nyomba követvén őtet az ellenség ártillériája tüzével, melly a' miénk által illendőképen visszonoztatott, de tellyességgel nem mérleztet velek üstökbe kapni, olly jó rendben és állapotban lévén vissza ment seregeink. — E' miatt való bosszúságában, keményen tüzeltetett az ellenség haubitzából *Wonk* nevű helységre, ott volt népünknek ki üzettetésére.

Kray Generálnak jelentéséből ki tettik, hogy ezen történetben is jelesen viselték magokat a' Cs. K. seregek. Különösen ditsiri *Dévay* Generálnak és *Ferdinánd* fő hertzeg huszár regimentéből való fő Strázsamesternek *Bégányinak*, a' ki t. i. az avantgardát vezette, és leg először attakirozta az ellenséget, hadi virtusaikat, és okos rendelkezéseiket; nem külömben *Blankenstein* regimentéből *Mokry* fő hadnagyot, és *Ferdinánd* fő hertzeg husz. rgból való *Lukáts* all-hadnagyot, a' kik mind ketten jeles próbáit adták félni nem tudó vitézsegeknek. *Smola* ártilléria fő hadnagy is, érdemessé tette magát ditsiretére. A' tsatának hosszúságához, és

keménységéhez képest türehető volt seregeinknek vesztesége, mellynek fel jegyzését más alkalmazosságra halasztotta *Kray* Generál. — A' Frantziák közül mintegy 100 ember hűlt el, sokkal több sebesített meg, 13 fogattatott el. — Dél után *Lüttichbe* és *Tongerbe* visszamentek, egynéhány lovas őrállókat hagyván az általok el foglaltatott tetőkön.

Ezen hadi történetet ekként adja elő *Aug.* 19 dik napján költ *Mastrichti* levél: Ma reggel, mintegy 3 órakor, rajta ütöttek a' Cs. K. seregek a' Frantzia táborra a' *Maas* vizén innen, és már 4 órakor keményen és hosszasan morogtak *Vulcanusnak* sípjai az ágyúk, 's dél előtti 10 óráig meg sem szüntek dörgéseiktől. Ugy tettett az ágyúszóllásoknak mind közelebb közelebb jött hangjából, mintha vissza nyomattattak volna az *Austriacusok*, de ellenkezőképen volt a' dolog, mindennütt visszaveretett az ellenség, 's hathatósan üzetetett a' cavalléria által, talám *Tongeren* is től. Eppen most vert kettőt az óra, még is 4 sebes *Uhlánusok*on kívül, senki sem jött az *ármádiától* vissza. Ugy halljuk, hogy sokat vettettek az *Uhlánusok*, és ma dél után 400 sebesett *Austriacusok* és Frantziák hozattattak ide bé. — 1000 nél több fogattatott el az utólsóbbak közül, mennyi ágyút nyertenek a' győzedelmek, még eddig nem tudatik. — Reményljük, hogy az *Austriacusok* előbbre fognak nyomulni, a' Frantziák pedig *Lüttichet* oda hagyni.

Ugyan ezen történetről illy foglalatú levél küldetett *Achenből*, az az, *Aqutsgranumból*, *Aug.* 20 dik napján: A' *Maas* vizén túl tegnapi napon esett tsata nagy károokra vált a' Frantziáknak, mivel egy olly tanyájokból üzetettek ki, melly nagy alkalmatlanságára volt az *Austriacusoknak*. *Kray* Generál comandirozta ezen fényes tsatát, mellyben 400 Frantzia végezteletti ki e' világból, 200 ember és 9 ágyú fogattatott el. — A' tábori szekereknek egy része, melly *Kolónidba* men-

ni parantsoltatott, ellenkező parantsolatot vett, 's itt marad. — Egész nap felettébb sok, és mindenféle tábori eleség vitetik itten által a' Cs. K. armádiához. — Azon 3000 emberből álló sereg, melly tegnap érkezett ide, és a' *Mastrichti* kapu előtt egy órányira telepedett le, parantsolatot kapott a' tovább nem menetelre.

Egy *August.* 19 dik napján költ *Hervei* levél így beszél: A' *Kaunitz* gyalog regimentje ma reggel ide érkezvén, városunkon kívül telepedett le. — A' *Fouorni* armádiától jött, 's *La-Tour* Generálhoz megy, de mikor indul, bizonytalan. *Guesdanovich* Generál Lájtinánt, és egy más Generál ma reggel érkeztek ide. — Nap fel kelésétől fogva szüntelen hallatik az ágyú dörgés, mellynek hangja *Tongern* vidékéről jön. — Ugy tettezik, hogy valamely falú gyújtattatott meg, igen vastag és messze ki terjedt füst fedette bé az égnek kárpittyát. — Az *Austr. Belgiomi* kormány széknél meg történt a' már előre láttatott változás. — A' Financialis és titkos tanácsosok elbocsáttattak szolgálatyokból, helyettek egy ideig való Commissió rendeltetett ki, a' melly *B. Müller* hadi és Status Titoknokból, *B. Bartenstein* vólt Kamarális All-elölöböl, és egynéhány alsóbb rangú hivatalosokból áll, a' melly itten, t. i. *Aachenben* hozzá is fog ezen a' héten hivatalyának gyakorlásához. — Ezek azok, a' mik a' *Maas* vize környékén történtek, most már lássuk a' *Mosel* mellett történt dolgokat is.

Egyenlősen hirdetik a' *Trevirumból* jött levelek, hogy kemény hadi fenyítéket tartanak ottan a' *Frantziák*, melly ha egyébből nem is, e' két példából világosan ki tettezik. Két katona, a' kik a' *Sz. Maximinus* nevű abbatiába lopni ki mentek, meg fogattattak, 's egyszeriben törvényt tettezett reájok, és meg győzöttetvén hibás tselekedtekről, ki vitettek a' kapun, 's agyon lövettek. Egy *Trieri* lakos *Frantzia* uniformist vévén magára, a' *Sz. Damonkos* szerzetnek klastromába

bé ment, 's ottan pénzt akart tölleki ki fatszoni. Ezt az álnok embert rajta érvén álnok tselekedetén a' veres huzárok, által adta: ötöt a' bolzszús köz népnek, a' melly ötöt ki vivén a' kapu eleibe, mind addig ütöte verte, míg valáról lelkét testéből ki nem fűta, akkor is megig két jó golyóbist repiteített a' feje lopyájába.

A' Mosel körryénről Aug. 18 dik napján. — Igaz ugyan, hogy a' Prusszusok magazinuma *Trarbachból, Koblenzbe* vitetett által, de azért még is ott frgnak a' Prusszus seregek a' *Moselnek* fedezésére maradni, 's e' végre a' vizen túl lévő *Montroyali* le rontatott erősséget hirtelenében meg építeni. — Ezzel ellenkező hír érkezett *Koblenzből*, a' *Treviri V. Fejedelemnek* lakó helyéből, melly szerént, mivel nagy erővel nyomúlnak alább alább a' *Mosel* mellett a' *Frantziák*, a' váratott segítő seregek pedig még sem érkeztenek meg oda, kéntelen vólt az égyesült ármádia *Wittlicht* tábor helyét oda hagyni, 's egészen *Kayserseschig* magát alább húzni, minekutánna *Marterthalt* a' le vágatott erdőséggel, sántzokkal, és ártillériával elegendőképen meg erősítették, 's az által akadályt tettek volna az ellenség előre való nyomulásának. Az égyesült seregeknek ezen hátrálása okozta, hogy a' *Coblenzi* urak és tehetösebb lakosok szekerekre 's hajókra rakván féltő jószágait, rész szerént már oda hagyták honnyaikat, rész szerént menő félben vagynak. Önnön maga a' *V. Fejedelem* is *Sonba* ment a' *Kolóniai V. Fejedelemnek*, 's testvér nényének *Mária Kristina* Austriai fő hertzeg allzonymnak, *Albert* hertzeg hitvesének látogatására. — Az ott gyűjtetett Cs. K. széna magazinum is hajókra rakatott, a' város körül éjjel nappal készitetnek az erős sántzok, eggy szóval olyhatén készületek tétetnek, mintha már a' kapu előtt állana a' *Fr. Moseli* ármádia. — A' Prusszus seregek is oda hagyták immár mint *Trarbachot*, mind a' meg újittatni kezdett *Montroyali* erősséget, 's által vonták magokat a' *Hundsrucon*.